

❑ ลูกเสือทักษะชีวิต ❑ ปรับปรุงหลักสูตรลูกเสือให้ทันสมัย แก้ไขปัญหาเด็กแข่งวิชาการจนไม่มีทักษะการใช้ชีวิต ตอบโจทย์ปฏิรูป การศึกษาไทย

นำเสนอเมื่อ : 3 ก.ค. 2561

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ร่วมกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาด้วยกระบวนการลูกเสือ โดยให้เด็กและเยาวชนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในการทำกิจกรรมอย่างครบวงจร ณ อาคารสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก กรุงเทพมหานคร

นางสาวลัดดา จิตรวัฒน์แพทย์ ผู้จัดการโครงการลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิต กล่าวว่า โครงการฯ มุ่งมั่นที่จะทำให้งานกิจกรรมลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนแท้จริง รวมทั้งมีความยั่งยืนในระบบการศึกษา โดยได้พัฒนาครูผู้สอนและวิทยากรของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งขยายผลไปสู่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน จำนวน 2,105,063 คน ควบคู่กับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการลูกเสือของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้วยกระบวนการเทียบระดับ (Benchmarking) ทั้งนี้ การขับเคลื่อนดังกล่าวมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงส่งเสริมกิจการลูกเสือของประเทศไทย ซึ่งจะครบรอบ 107 ปี ในปี 2561 ให้สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น เพื่อให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างเป็นปกติสุข ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายนที่ผ่านมา มีมติให้ประกาศใช้หลักสูตรลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิตอย่างเป็นทางการในโรงเรียนทั่วประเทศ

ศ.กิตติคุณ นพ.ดำรง เจริญประยูร กรรมการที่ปรึกษาโครงการฯ กล่าวว่า จากผลการวิจัยของศูนย์นวัตกรรมการศึกษาและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2560 ระบุว่า เด็กและเยาวชนไทยเผชิญปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบทางสังคม 10 เรื่อง ได้แก่ ความรุนแรง คุณแม่วัยใส ยาเสพติด ติดแท็บเล็ตอยู่กับสังคมก้มหน้า ขาดวินัยอย่างรุนแรง ชีวิตไม่มีความสุข เครียดกดดัน รานขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา เด็กยุคทองน้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ การตกเป็นเครื่องมือทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก ขาดงานเด็ก และเด็กไทยเกิดน้อยด้วยคุณภาพ สวนสถานการณ์เชิงบวก คือ เด็กและเยาวชนได้เห็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะพระจริยวัตรและพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

"จากข้อมูลดังกล่าวยิ่งสะท้อนว่าถึงเวลาที่ทุกภาคส่วนควรมีบทบาทในการเสริมสร้างสถานการณ์ทางบวกและลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เด็กและเยาวชนโตเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีทักษะสังคม ทักษะชีวิตที่พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย เป็นอีกองค์กรสาธารณประโยชน์ที่พัฒนาเด็กและเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการนำกระบวนการลูกเสือมาช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตถือเป็นวิธีการที่แยบยลที่ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมผ่านกิจกรรมลูกเสือได้แท้จริง" ศ.กิตติคุณ นพ.ดำรง กล่าว

ด้าน นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) กล่าวว่า ลูกเสือทักษะชีวิตไม่ใช่เพียงการตอบโจทย์แค่ว่าเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 แต่จะตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษา โดยมีการสำรวจข้อมูลถึงคุณลักษณะของเด็กไทยที่ต้องการ พบว่า 80-90% ของประชาชนไทยเห็นด้วยว่าเด็กไทยต้องมีทักษะชีวิต ประกอบด้วยบันได 4 ชั้นคือ ชั้นแรก รู้จักตนเอง ชั้นที่สอง อยากรเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไม่ใช่เพียงแค่จำแต่ต้องเรียนรู้ ชั้นที่สาม สามารถทำงานเป็นที่ทำได้ และชั้นสุดท้าย ความเป็นพลเมือง มีจิตอาสาและเกื้อกูลต่อสังคม ถือเป็นความต้องการในด้านการศึกษาของทุกภาคส่วน ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องถามตนเองได้ว่าสามารถผลิตได้แบบนี้หรือไม่ ที่สำคัญต้องส่งเสริมเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปด้วย รวมถึงทักษะไอทีเป็นทักษะที่เด็กไทยยุคนี้ต้องมี แต่สวนใหญ่พบว่าเราใช้ไอทีเพื่อความสนุกสนานแต่ไม่ได้ใช้เพื่อการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งกิจกรรมลูกเสือทักษะชีวิตสามารถทำให้เด็กรู้ตนเอง หากใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย แต่หลายปีมานี้ลูกเสือไม่ถูกหยิบมาเป็นกิจกรรมสำคัญของโรงเรียน ส่วนใหญ่ทำแบบที่เคยทำมา เพราะฉะนั้น ถ้าเอาทักษะชีวิตเป็นตัวตั้ง ส่งเสริมจัดกิจกรรมให้เด็กรู้เท่าทันผานกระบวนการลูกเสือมาใช้สร้างทักษะชีวิตก็จะช่วยให้เด็กหลุดพ้นจากอันตรายที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาเด็กติดมือถือ เด็กติดเกม ติดอินเทอร์เน็ต ซึ่งล้วนแต่ส่งผลเสียต่อเด็ก

“ประเทศไทยน่าจะเป็นประเทศแรกในโลกที่รับรองหลักสูตรลูกเสือสร้างเสริมทักษะชีวิต ซึ่งอยากให้นำเสนอในระดับสากลว่ากิจกรรมลูกเสือสามารถพัฒนาเด็กเยาวชนได้ และขยายผลในวงกว้าง สำหรับประเทศไทยขอฝากว่าอย่าหยุดเรื่องลูกเสือทักษะชีวิตไว้เพียงเท่านี้ ขอให้ครูใช้เป็นรากฐานพัฒนาเด็ก โดยสามารถนำกระบวนการ Professional Learning Community : PLC ที่ครูต้องรวมตัวกันแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการเรียนรู้ให้เด็ก มาใช้เป็นวิธีหนุนเสริมงานของครู กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและรู้ว่ามีวิธีการใหม่ๆที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอน และทักษะชีวิตแก่เด็กได้ และควรขยายเครือข่ายเป็นกลุ่ม PLC ระหว่างโรงเรียนด้วย รวมถึงขอให้จัดกิจกรรมลูกเสือทักษะชีวิตใหม่มีความต่อเนื่อง โดยนำโจทย์ใหม่ๆมาเป็นตัวตั้ง อาทิเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันมาเป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างทักษะชีวิต เช่น กรณีเด็กเยาวชนนักฟุตบอลและโค้ช 13 คนทีมหมูป่าอคาเดมี ติดในถ้ำหลวงวนอุทยานขุนน้ำนางนอน จ.เชียงราย ก็เป็นอีกบทเรียนหนึ่งที่น่ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรนำเด็กและเยาวชนที่ผ่านลูกเสือทักษะชีวิต เข้ามามีส่วนรวมมากขึ้น จัดกิจกรรม ชมรมที่เขาขับเคลื่อนกันเอง ตรงนี้จะเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนกันในกลุ่มเยาวชน เป็นความสำเร็จในทักษะที่เด็กไทยต้องมีตามบันได 4 ขั้นรวมถึงการมีคุณธรรมและจริยธรรมด้วย” นพ.ยงยุทธ กล่าว

